

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 382)

**6760 Sayılı Vakıflar Umum Müdürlüğü Vazife ve Teşkilatı
Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına
Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu
(1/607)**

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md. 07/101-
2282/03162

21.8.1989

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 16.6.1989 tarihinde kararlaştırılan "6760 sayılı Vakıflar Umum Müdürlüğü Vazife ve Teşkilatı Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GEREKÇE

Ek 2 nci maddenin halihazır şeklinde, özel bir fonun kurulması öngörülmekte ve bu fona bazı gelir kalemleri tahsis edilmiş bulunmaktadır. Bu fonun kaynakları şunlardır :

- 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 12 nci maddesine göre vakıf akar ve toprakların satışından elde edilecek paralar,
- Aynı Kanuna göre alınacak taviz bedelleri,
- Genel Müdürlüğün en son yıla ait kesinhesabı sonucu hasıl olan gelir fazlasından idare Meclisince (Vakıflar Meclisince) kararlaştırılacak miktar.

Uygulamada, fonun geliri yalnızca vakıf akar ve toprakların satışından elde edilecek paralarla taviz bedellerinden ibaret kalmış, kesin hesaplar sonucu hasıl olan gelir fazlasından herhangi bir gelir elde etmek mümkün olamamıştır.

Getirilen değişiklikle, fona devamlı ve sağlam bir gelir kalemi sağlamak için; vakıf işletme, şirket ve iştiraklerinden sağlanan kâr ve temettülerden Vakıflar Meclisince kararlaştırılacak miktar fon gelirleri arasına alınmaktadır.

Vakıf işletme, şirket ve iştiraklerinden sağlanan kâr ve temettünün bir kısmının fona gelir olarak verilmesinin, fona hayatiyet kazandıracağı düşünülmüştür. Vakıf işletme, şirket ve iştiraklerinin sermayelerinin bu fondan sağlanması öngörülen değişiklikle, sermayesi fondan sağlanan mezkur işletme, şirket ve iştirak kâr ve temettülerinin hiç olmazsa bir bölümünün yine fona dönüşerek yeni teşebbüsler için kaynak oluşturması amaçlanmaktadır.

Yine ek 2 nci maddenin mevcut hali, Genel Müdürlüğün; sermayesinin en az % 51'i vakıflara ait olmak üzere şirketler kurabileceği veya sermayesi vakıfların hissesi ile Devlet ve kamu iktisadî teşebbüslerinin hissesi toplamı % 51'den az olmamak üzere kurulmuş veya kurulacak iştiraklere katılabileceği hükmünü öngörmektedir.

Gerek şirket kurmakta, gerekse şirketlere katılmakta ön şart olarak ortaya çıkan % 51 hisse hususu, Genel Müdürlüğün kârlı ve güvenli yatırımlar yapmasını imkânsız hale getirmektedir. Gerçekte, % 51 hisse şartı nedeniyle, Vakıflar Genel Müdürlüğü, 1970 yılından bugüne kadar, sayısal olarak pek az şirket kurabilmiş ve iştiraklere katılabilmıştır.

Bu engeli bertaraf etmek amacıyla getirilen değişiklikle, Genel Müdürlüğün % 51 hisse şartı olmadan şirket kurabilmesi veya kurulu/kurulacak şirkete katılmasına imkân tanınmaktadır.

Kâr eden veya etmesi mümkün görünen bir şirketin % 51 hissesine sahip olmadan da Vakıflar Genel Müdürlüğü bu şirkete belli bir nispet dahilinde katılabilmelidir. Bu ihtiyaç, özellikle yabancı sermayeli şirketler bakımından kendisini ortaya çıkarmaktadır. Oldukça önemli bir miktarda yabancı sermayeyi Türkiye'ye getirmeyi kabul eden, bunun yanında ve belki bunun kadar önemli olarak belli konularda "know-how" lara, patent ve marka haklarına sahip yabancı müteşebbisler, haklı olarak, kurulacak şirketin en az % 51 hissesine sahip olmak istemektedirler. Bu gibi durumlarda, Genel Müdürlük, sağlam ve yüksek kâr getirici bir şirketin hisse senetlerini alamamakta, şirkete ortak olamamaktadır. Oysa, böyle bir şirketin % 49 hissesine sahip olmak, Vakıflar Genel Müdürlüğünün yararına olabilir. (VERİLEN ÖNERGEYE, HÜKÜMETİN VE PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU ÜYELERİNİN KATILMALARIYLA BU FIKRA BENİMSENMEYEREK GEREKÇE METNİNDEN ÇIKARILMIŞTIR.)

Maddeye getirilen şekli mahiyetteki son değişiklikle de, yürürlükten kalkmış olmalarına rağmen metinde görülen, 2490 ve 3611 sayılı Kanunlar madde metninden çıkarılmış ve halen yürürlükte bulunan 2886 sayılı Kanunla 180 sayılı Kanun Hükmünde Kararname madde metnine dahil edilmiştir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ GEREKÇE

Ek 2 nci maddenin halihazır şeklinde, özel bir fonun kurulması öngörülmekte ve bu fona bazı gelir kalemleri tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Bu fonun kaynakları şunlardır :

- a) 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 12 nci maddesine göre vakıf akar ve toprakların satışından elde edilecek paralar,
- b) Aynı Kanuna göre alınacak taviz bedelleri,
- c) Genel Müdürlüğün en son yıla ait kesinhesabı sonucu hasıl olan gelir fazlasından İdare Meclisince (Vakıflar Meclisince) kararlaştırılacak miktar.

Uygulamada, fonun geliri yalnızca vakıf akar ve toprakların satışından elde edilecek paralarla taviz bedellerinden ibaret kalmış, kesin hesaplar sonucu hasıl olan gelir fazlasından herhangi bir gelir elde etmek mümkün olamamıştır.

Getirilen değişiklikle, fona devamlı ve sağlam bir gelir kalemi sağlamak için; vakıf işletme, şirket ve iştiraklerinden sağlanan kâr ve temettülden Vakıflar Meclisince kararlaştırılacak miktar fon gelirleri arasına alınmaktadır.

Vakıf işletme, şirket ve iştiraklerinden sağlanan kâr ve temettünün bir kısmının fona gelir olarak verilmesinin, fona hayatiyet kazandıracığı düşünülmüştür. Vakıf işletme, şirket ve işti-

raklerinin sermayelerinin bu fondan sağlanması öngörülen değişikliklerle, sermayesi fondan sağlanan mezkûr işletme, şirket ve iştirak kâr ve temettülerinin hiç olmazsa bir bölümünün yine fona dönüştürerek yeni teşebbüsler için kaynak oluşturması amaçlanmaktadır.

Yine ek 2 nci maddenin mevcut hali, Genel Müdürlüğün; sermayesinin en az % 51'i vakıflara ait olmak üzere şirketler kurabileceği veya sermayesi vakıfların hissesi ile Devlet ve kamu iktisadî teşebbüslerinin hissesi toplamı % 51'den az olmamak üzere kurulmuş veya kurulacak iştiraklere katılabileceği hükmünü öngörmektedir.

Gerek şirket kurmakta, gerekse şirketlere katılmakta ön şart olarak ortaya çıkan % 51 hisse hususu, Genel Müdürlüğün kârlı ve güvenli yatırımlar yapmasını imkânsız hale getirmektedir. Gerçekte, % 51 hisse şartı nedeniyle, Vakıflar Genel Müdürlüğü, 1970 yılından bugüne kadar, sayısal olarak pek az şirket kurabilmiş ve iştiraklere katılabilmektedir.

Bu engeli bertaraf etmek amacıyla getirilen değişikliklerle, Genel Müdürlüğün % 51 hisse şartı olmadan şirket kurabilmesi veya kurulu/kurulacak şirkete katılmasına imkân tanınmaktadır.

Maddeye getirilen şekli mahiyetteki son değişikliklerle de, yürürlükten kalkmış olmalarına rağmen metinde görülen, 2490 ve 3611 sayılı Kanunlar madde metninden çıkarılmış ve halen yürürlükte bulunan 2886 sayılı Kanunla 180 sayılı Kanun Hükmünde Kararname madde metnine dahil edilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/607

Karar No. : 109

27.2.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 21.8.1989 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 20.9.1989 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "6760 sayılı Vakıflar Umum Müdürlüğü Vazife ve Teşkilatı Hakkında Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 21.2.1990 tarihinde yaptığı 31 inci birleşiminde Hükümeti temsilen ilgili Devlet Bakanı başkanlığında Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmasıyla incelenip görüşülmüştür.

Ek madde 2 de ayrıntıları belirlenmiş olan Vakıf fon kaynaklarının, vakıf amaçları çerçevesinde, mevcut gelirlerini artırmak suretiyle daha etkin bir biçimde kullanımını sağlayabilmek üzere hazırlanan tasarı ile,

— Sağlık ve Turizm sektörlerinde de işletmeler ve şirketler kurulabilmesi veya kurulmuş veya kurulacak iştiraklere katılabilmesi,

— Şirket kurmak veya şirketlere katılmakta ön şart olarak ortaya çıkan % 51 hisse engelinin kaldırılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Yapılan görüşmeler sonucunda;

— Fonlarla ilgili harcamalar konusunda yeteri kadar hassas davranılmadığı, şirket kurma ve şirketlere ortak olmada öngörülen % 51 hisse şartının kaldırılmasının vakıf ruhuna aykırı olduğu gibi eleştirilere ilgililerce gerekli açıklamalarda bulunulmuş ve Vakıf Fonunun diğer

fonlar gibi olmadığı, bu fonun Sayıştayca denetlendiği ve bu konuda hiçbir tereddüde gerek olmadığı, % 51'lik engelin kaldırılmasının ise fona hayatiyet kazandıracağı, gelir kalemlerindeki artışın fonun faaliyetlerini daha verimli hale getireceği, şeklinde cevaplandırılmıştır.

Bu görüşmelerden sonra tasarı Komisyonumuzca da uygun bulunarak maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının Çerçeve 1 inci maddesine bağlı Ek Madde 2 nin 3 üncü fıkrası fon kaynaklarının vakfiye senetlerine uygun olmayacak şekilde kullanımını önlemek maksadıyla yeniden düzenlenmiş, ayrıca madde metninde yer alan "metrük" kelimesindeki noktalar kaldırılmıştır. Madde bu değişikliklerle, Yürürlük ve Yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeler aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca, tasarının genel gerekçesinin 8 inci fıkrasında yer alan "Kâr eden veya etmesi mümkün görünen bir şirketin % 51 hissesine sahip olmadan da Vakıflar Genel Müdürlüğü bu şirkete belli bir nispet dahilinde katılabilmelidir. Bu ihtiyaç, özellikle yabancı sermayeli şirketler bakımından kendisini ortaya çıkarmaktadır. Oldukça önemli bir miktarda yabancı sermayeyi Türkiye'ye getirmeyi kabul eden, bunun yanında ve belki bununki kadar önemli olarak belli konularda "know-how" lara, patent ve marka haklarına sahip yabancı müteşebbisler, haklı olarak, kurulacak şirketin en az % 51 hissesine sahip olmak istemektedirler. Bu gibi durumlarda, Genel Müdürlük, sağlam ve yüksek kâr getirci bir şirketin hisse senetlerini alamamakta, şirkete ortak olamamaktadır. Oysa, böyle bir şirketin % 49 hissesine sahip olmak, Vakıflar Genel Müdürlüğünün yararına olabilir." açıklamasına Komisyonumuzun katılmaması nedeniyle ilgili bölüm gerekçe metninden çıkarılmıştır.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Yusuf Bozkurt Özal
Malatya
Sözcü
Reşit Ülker
İstanbul
Nihat Türker
Afyon
Hümi Ziya Postacı
Aydın
(Karşı oy yazım eklidir)
A. Şamil Kazoğlu
Bolu
Ünal Akkaya
Çorum
Erdal Kalkan
Edirne
(Muhallifim)

Başkanvekili
Hazım Kutay
Ankara
Kâtip
Mehmet Seven
Bilecik
Ömer Okan Çağlar
Aydın
Fenni İsimyeli
Balıkesir
Sait Ekinci
Burdur
Muzaffer Arıcı
Denizli
Togay Gemalmaz
Erzurum

Abdulkadir Ateş
Gaziantep
(Karşı oy yazısı ekte)
Birgen Keleş
İzmir
(Karşı oy yazım ektedir)

Mustafa Şahin
Kayseri
Alaettin Kurt
Kocaeli
(Muhalifim)
Ali Talip Özdemir
Konya

Birsel Sönmez
Niğde
Zeki Çeliker
Siirt

Ali Topuz
İstanbul
(Karşı oy yazısı eklidir)
Ülkü Söylemezoğlu
Kahramanmaraş

Şevki Gögüşger
Kırşehir
Mustafa Dinç
Konya

Sümer Oral
Manisa
(Muhalifim)

Şakir Şeker
Sivas

Enis Tütüncü
Tekirdağ
(Karşı oy yazım ekte)

KARŞI OY YAZISI

Görüşülmekte olan 1/607 sayılı yasa tasarısına aşağıdaki nedenlerle karşı olduğumuzu arz ederiz.

Abdulkadir Ateş
Gaziantep

Birgen Keleş
İzmir

Hilmi Ziya Postacı
Aydın

Ali Topuz
İstanbul

Enis Tütüncü
Tekirdağ

Erdal Kalkan
Edirne

1. Bu tasarı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü % 51 hisse şartı aranmaksızın şirket kurabilmesi veya kurulu/kurulacak şirkete katılması olanağı tanınmaktadır.

Böylesi yeni bir uygulamanın Türkiye ekonomisi ve kamu yararı açısından büyük sakıncalar getireceğine inanıyoruz.

2. Tasarının ek 2 nci maddesinde, özel bir fonun kurulması ve bu fona bazı gelir kalemleri eklenmesi de sakıncalıdır. Uygulama ve denetimleri belirsiz çağdaş devlet anlayışına ters düşen böylesi girişimlerin (fonların) sakıncalı olduğu görüşündeyiz.

3. Beş kişiden oluşan Vakıflar Meclisi üyeleri Başbakan tarafından atanmaktadır. Bu üyelerin nitelikleri ile ilgili bağlayıcı kriterler de yoktur.

Böylece Vakıfların kaynaklarının kullanımı Başbakanın kişisel inisiyatifine terk edilmektedir. Böylesi bir uygulamanın çağdaş Devlet anlayışı ile bağdaşması olanaksızdır.

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

6760 Sayılı Vakıflar Umum Müdürlüğü Vazife ve Teşkilatı Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 6760 sayılı Kanuna 21.5.1970 tarihli ve 1262 sayılı Kanunla eklenen ek 2 nci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ek Madde 2. — 2762 sayılı Kanunun 12 nci maddesine göre vakıf akar ve toprakların (mahlul ve metruk yerler dahil) satışından elde edilecek paralar, aynı Kanunun 3668 sayılı Kanunla değişik 32 nci maddesinde bahsolunan taviz bedelleri, Genel Müdürlüğün en son yıla ait kesinhesabı sonucu hâsıl olan gelir fazlasından ve vakıf işletme, şirket ve iştiraklerinden sağlanan kâr ile temettü miktarından Vakıflar Meclisince kararlaştırılacak miktardaki para, özel bir fon hesabında toplanır.

Mülhak vakıfların akar ve toprak (mahlûl ve metruk yerler dahil) satış bedellerinin bu fona katılmasında mütevellisinin muvafakatı aranır.

Bu fondan Genel Müdürlük Vakıflar Meclisinin kararı, Devlet Planlama Teşkilatının görüşü ve Başbakanın onayı ile ticarî, sınaî, ziraî, turizm, sağlık, eğitim ve diğer alanlarda işletmeler ve şirketler kurabilir veya kurulmuş veya kurulacak iştiraklere katılabilir.

Bu fonla ilgili harcamalar ve yapılan işlemler; 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 180 sayılı Bayındırlık ve İskân Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile ek ve değişiklikleri hükümlerine tabi değildir.”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

6760 Sayılı Vakıflar Umum Müdürlüğü Vazife ve Teşkilatı Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 6760 sayılı Kanuna 21.5.1970 tarihli ve 1262 sayılı Kanunla eklenen ek 2 nci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ek Madde 2. — 2762 sayılı Kanunun 12 nci maddesine göre vakıf akar ve toprakların (mahlul ve metruk yerler dahil) satışından elde edilecek paralar, aynı Kanunun 3668 sayılı Kanunla değişik 32 nci maddesinde bahsolunan taviz bedelleri, Genel Müdürlüğün en son yıla ait kesinhesabı sonucu hâsıl olan gelir fazlasından ve vakıf işletme, şirket ve iştiraklerinden sağlanan kâr ile temettü miktarından Vakıflar Meclisince kararlaştırılacak miktardaki para, özel bir fon hesabında toplanır.

Mülhak vakıfların akar ve toprak (mahlul ve metruk yerler dahil) satış bedellerinin bu fona katılmasında mütevellisinin muvafakatı aranır.

Bu fondan ilgili mülhak veya mazbut vakıfların vakfiyelerinde yer alan esas ve gayelere aykırı olmamak şartıyla Genel Müdürlük Vakıflar Meclisinin kararı, Devlet Planlama Teşkilatının görüşü ve Başbakanın onayı ile ticarî, sınaî, ziraî, turizm, sağlık, eğitim ve diğer alanlarda işletmeler ve şirketler kurabilir veya kurulmuş veya kurulacak iştiraklere katılabilir.

Bu fonla ilgili harcamalar ve yapılan işlemler; 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 180 sayılı Bayındırlık ve İskân Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile ek ve değişiklikleri hükümlerine tabi değildir.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>T. Özal</i> Başbakan	
Devlet Bak. ve Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı
<i>A. Bozer</i> Devlet Bakanı	<i>K. İnan</i> Devlet Bakanı
<i>G. Taner</i> Devlet Bakanı	<i>C. Çiçek</i> Devlet Bakanı
<i>I. Çelebi</i> Devlet Bakanı	<i>M. Yazar</i> Devlet Bakanı
<i>İ. Özarslan</i> Devlet Bakanı	<i>S. Sert</i> Devlet Bakanı
<i>E. Konukman</i> Adalet Bakanı	<i>İ. Aşkın</i> Millî Savunma Bakanı
<i>M. O. Sungurlu</i> İçişleri Bakanı	<i>İ. S. Giray</i> Dışişleri Bakanı
<i>A. Aksu</i> Maliye ve Gümrük Bakanı	<i>A. M. Yılmaz</i> Millî Eğitim Bakanı
<i>E. Pakdemirli</i> Bayındırlık ve İskân Bakanı	<i>A. Akyol</i> Sağlık Bakanı
<i>C. Altınkaya</i> Ulaştırma Bakanı	<i>H. Şugın</i> Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı
<i>C. Tuncer</i> Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	<i>L. Kayalar</i> Sanayi ve Ticaret Bakanı
<i>İ. Aykut</i> Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	<i>Ş. Yürür</i> Kültür Bakanı
<i>F. Kurt</i> Turizm Bakanı	<i>N. K. Zeybek</i> Kültür Bakanı
<i>İ. Aküzüm</i>	

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

